

Жұмыс оқу бағдарламасына  
өзгертулер мен толықтырулар  
енгізу парағы



ПМУ ҮС Н 7.18.3/36

**Жұмыс бағдарламасына өзгертулер және толықтырулар енгізу парағы** «Ірі қара мал шаруашылығы, сүт пен ет өндіру технологиясы» пәні бойынша 050802 Зоотехния мамандығының студенттеріне арналған 2010-2011 оқу жылына арналған

Жұмыс бағдарламасына төменгідей өзгертулер енгізіледі:

1. Тақырыптық жоспар
2. Практикалық жұмыстар
3. Өздік жұмыстар
4. Мамандықтың оқу жоспарынан көшірмесі

Жұмыс бағдарламасы зоотехнология, генетика және селекция кафедрасында қаралып бекітілген 2010 ж 25. 08. №1

Кафедра меңгерушісі

Бурамбаева Н. Б.

Енгізілген өзгертулер

**БЕКІТЕМІН**

Факультет деканы

« » 2010 ж.

Бексеитов Т.К

**«Оқу пәнінің мақсаттары мен міндеттері, оның оқу процесіндегі орны».**

**Курстың мақсаты** студенттерді өз мемлекетімізбен шет мемлекеттердегі ірі қара шаруашылығының жағдаымен, ірі қараның биологиялық және шаруашылықтық ерешеліктерімен таныстырып, одан аз шығын шығарып, экологиялық таза өнім алу үшін ұғымды пайдалануды үйрету

**Курстың міндеті** студенттерге ірі қараның экстерьерлік-конституционалдық және интерьерлік ерекшеліктері, өнімділігі (сүт, ет және т.б.), әртүрлі өнім бағытындағы ірі қара тұқымдары, асылдандыру жұмыстары, ірі қара табынын толықтырудың зоотехникалық негіздері мен сүт және ет өндіру технологиясы жайлы толыққунды білім беру болып табылады

Студент ірі қара шаруашылығы саласының негізгі бағыттарын, ірі қара тұқымдары мен аудандастырылуын, экстерьері мен конституциясының ерешеліктерін және олардың типтерін, өнімділіктерінің негізгі көрсеткіштері мен белгілерін, өсіру әдістерін және селекциялық асылдандыру жұмыстарын, ірі қара мал шаруашылығында жас малдарды өсіру технологиясын, отанымыз бен шет елдердің ірі қара өнімдерін өндірудегі азық тәжірибелерін, өнімділік бағытына байлынысты тұқымдардың стандарттарын, өнімді қалыптастыру және сатуды есепке алу мәселерін **білуі тиіс**

Өз бетімен ірі қара кәсіпорындарының (асыл тұқымды зауыттар мен тауарлы сүт фермаларының) технологиялық параметрлерін есептеуді, ірі қараларды бонитировкалауды, сүт фермаларына жоғары өнімді сауын сиырларды сұрыптауды, ірі қаралардың жасы мен қондылығын ажырата білуді зоотехникалық есеп жүргізуді, табының сүт және ет өнімділігін жоспарлау мен талдауды, малдың жасы мен жынысына байланысты азықтандыру рациондарын жасауды, малдың өнімділік қасиеттерін бағалауды, сүт пен ет өндіруді жоспарлауды және ірі қараны бонитировкалауды **білуі тиіс**

**Студент істей білуі керек:**суықпен қарып немесе ытсықпен күйдіріп белгі салу, сиырларды машинамен және қолмен сауу, қиды тазалау мен жою, азықтандыру мен азық үлестіру технологияларын меңгерген болуы тиіс

**Пререквизиттер;** Жануарлар мофологиясы, жануарлар физиологиясы, жануарлар биохимиясы, мал акушерлігі және көбею биотехнологиясы, зоогигиена және мал объектілерін жобалау негіздері ветеринарлық саладағы пәндермен өзара байланыста оқытылады.

**Постреквизиттер экономика**

## Тақырыптың жоспары

<b>Пәннің тақырыптық жоспары</b>				
№ п/п	Пән тақырыбының атаулары	Сағат саны		
		Дәріс сабақ.	Тәжір. Сабақ.	Өздік жұмысы
1	2	3	4	5
1.	Тайыншалардың өсіру технологиясы мен олармен сиыр табынын толықтыруы	1	1	4
2.	Сүт өндірісінің ағынды-цехтық жүйесі	1	1	4
3.	Сиырлардың саууын ұйымдастыру және сүт өнімділігін жоғарлату тәсілдері	1	1	4
4.	Сүтті санитарлы бақылау	1	1	4
5.	Сиырлардың саууын ұйымдастыру және сүт өнімділігін жоғарлату тәсілдері	1	1	4
6.	Фермерлік шаруашылықтарда сүт және ет өндіру технологиясы	1	1	4
7.	Сүтті ірі қара шаруашылығында ет өндіру технологиясы	1	1	4
8.	Етті ірі қара шаруашылығында ет өндіру технологиясы	1	1	4
9.	Сүт және ет өндірісінің технологиялық жобалау ерекшеліктері	1	1	4
10.	Сүт және ет өндірудің технологиялық	1	1	4
11.	Сүт және ет өндірудің технологиялық ерекшеліктері	1	1	4
12.	Сүтті және етті ірі қара малды өсіру әдістері және сұрыптаудың генетикалық негіздері	1	1	4
13.	Сүтті мал шаруашылығындағы асылдандыру жұмыстарын ұйымдастыру мен негізгі бағыттары	1	1	4
14.	Етті мал шаруашылықтарындағы сұрыптау-асылдандыру жұмыстары	1	1	4
15.	Мал шаруашылығындағы ұйымдастырушы-зоотехникалық және сұрыптау шаралары	1	1	4
<b>Барлығы пән бойынша</b>		<b>15</b>	<b>15</b>	<b>60</b>
<b>90 сағ (2 кредит)</b>				

## АУДИТОРИАЛЫҚ БӨЛІМНІҢ МАЗМҰНЫ

### Пәннің теориялық бөлімінің мазмұны

Тақырып		Мазмұны
1	2	3
<b>Төлдің өсуін жоспарлау</b>	Тайыншалардың өсіру технологиясы мен олармен сиыр табынын толықтыруы	Сиырларды бұзаулауға және төл алу. Тұмса сиырларды өнімділігі және желіндерінің морфофункционалдық қасиеттер бойынша бағалау. Жаңа туған бұзаулар үшін уыздық кезеңнің маңызы. Сүтті және етті ірі қара шаруашылықтарында төл өсіру тәсілдері. Төлдің өсуін жоспарлау. Алғаш рет қашырылатын тайыншалардың жасы мен тірі салмағы. Сиыр табынын жас төлмен толықтырудың негізі. Арнайы шаруашылықтардағы төл өсіру технологиясының ерекшеліктері. Төл өсірудегі жайылымның маңызы.
<b>Сүт өндіру технологиясы</b>	Сүт өндірісінің ағынды-цехтық жүйесі	Сауын сиырларды қысқы және жазғы уақыттарда ұстау тәсілі мал азығымен қамтамасыз етуді анықтау. Мал азығын дайындау мен тарату, табиғи және екпе жайылымдарды пайдалану әрі екпе көк мйсамен қамтамасыз ету.
	Сиырлардың саууын ұйымдастыру және сүт өнімділігін жоғарлату тәсілдері	Сумен қамтамасыз ету жолы. Мал қиын тазалау, сақтау және әзірлеу. Сауу тәсілдері. Сауылған сүтті тазалау, дайындау әрі өткізу жолдары. Малдарды байлап немесе бос ұстау үшін бірнеше топқа бөлу тәсілдері. Табынның құрылымы және жеке – жеке маманданған шаруашылықтағы олардың ерекшеліктері. Сүтті өндірістік негізде өндіру технологиясы, оның зоотехникалық және экономикалық негіздері, осы тәсілдердің артықшылығы мен кемшіліктері.
	Сиырлардың саууын ұйымдастыру және сүт өнімділігін жоғарлату тәсілдері	Циклограмма жөніндегі түсінік. Сүт өндіру технологиясының цехтары, әр цехта болу мезгілі, сиыр орындарын есептеу. Сүтті басқа шаруашылықтарда, жекелеген жылдық және малдәрігерлік бөлімдерде өндіру ерекшеліктері.
	Сүтті санитарлы бақылау	
	Сиырлардың саууын ұйымдастыру және сүт өнімділігін жоғарлату тәсілдері	
<b>Малды бордақылау</b>	Фермерлік шаруашылықтарда сүт және ет өндіру технологиясы	
	Сүтті ірі қара шаруашылығы	Малды өсіру, жетілдіру және бордақылау жөніндегі

	нда ет өндіру технологиясы	түсініктер. Бордақылау шаруашылықтарының түрлері және оларды төлдермен қамтамасыз ету ерекшеліктері: дайындау, сұрыптау, тасу. Циклограмма туралы түсінік.
	Етті ірі қара шаруашылығы нда ет өндіру технологиясы	Бордақыланатын малдарды басу технологиясының операциясы және оны экологиялық негізде бағалау.
	Сүт және ет өндірісінің технологиялық жобалау ерекшеліктері	Малды жем және барда азықтармен бордақылаудың ерекшеліктері. Сақа малдарды бордақылау ерекшеліктері. Малды жайып семірту.
	Сүт және ет өндірудің технологиялық ерекшеліктері	Мамандандырылған етті ірі қара шаруашылықтарындағы «сиыр-бұзау» технологиясының ерекшеліктері. Бордақыланған малдарды өткізу. Фермерлік шаруашылықтарда малдарды өсіру және бордақылау ерекшеліктері.
<b>Мал өсіру әдістері</b>	Сүтті және етті ірі қара малды өсіру әдістері және сұрыптаудың генетикалық негіздері	Ірі қара селекциясын зертеу Асылдандыру жұмысының ірі қара мал өнімін көбейтудегі әсері. Асылдандыру жұмысының өз елімізде және шет мем лекеттерде дамуы.
	Сүтті мал шаруашылығы ндағы асылдандыру жұмыстарын ұйымдастыру мен негізгі бағыттары	Мал өсіру тәсілдері мен оның асыл тұқымды және тауарлы шаруашылықтарда қолданылуы. Сүтті, сүтті-етті және етті бағыттағы бұқалар мен сиырлардың негізі және қосымша селекциялық белгілері. Селекциялық белгілердің өзгергіштігі, қуалаушылығы, қайталауы және өзара байланыстылығы. өнімі жоғары көрсеткіштердің селекциялық маңызы. Бұқалар мен сиырларды сұрыптау схемасы: фенотип бойынша (шығу тегі, жабайы туыстары, ұрпақ сапасы).
<b>Сүтті және етті ірі қараны бонитировкалау</b>	Етті мал шарушылықтар ындағы сұрыптау-асылдандыру жұмыстары	Сүтті және етті ірі қараны таңбалау. Бұқаларды ұрпақ сапасы бойынша бағалау. Жұл таңдау тәсілдері. Бұқалардың ата із желісі мен аналық ұяларының жұмысы. Инбридинг пен гетерозисті қолданылуы. Ірі ауқымды селекция және оның қолданылуы. Бонитировка молочного и мясного скота подбора.
<b>Селекциялық асылдаыру жұмысы Компьютерлік бағдарлама «СЕЛЭКС»</b>	Мал шаруашылығы ндағы ұйымдастыру шы-зоотехникалық және сұрыптау шаралары.	Асылдандыру жұмыстарының әр түрлі шаруашылықтардағы ерекшеліктері. Асылдандыру есебі. Ірі қара тұқымы мен табынның селекциялық жұмыстарын жоспарлау. Асыл тұқымды малдардың көрмесі. Селекциялық жетістіктерді бекіту. әлемдік генофондты ірі қара мал тұқымдарын асылдандыру үшін пайдалану.

**Пәннің практикалық бөлімінің мазмұны**

<b>Тақырып</b>		<b>Тапсырмалар</b>
<b>Тақырып бөлімдері</b>	<b>1</b>	<b>2</b>
<b>1</b>	Тайыншалардың өсіру технологиясы мен олармен сиыр табынын толықтыруы	Тайыншалардың өсіп жетілуін жоспарлау. Тайыншалардың өсіп жетілу қарқындылығы және олардың келешектегі сүт өнімділігі.
<b>2</b>	Сүт өндіру технологиясы	Сүт кешеніндегі технологиялық операциялар. Нақты шаруашылықтағы сүт өндіру технологиясымен танысу Сүттің сапасын анықтау  Сүттің технологиялық қасиеттің анықтау
<b>3</b>	Сүт өндірісінің ағынды-цехтық жүесі	
<b>4</b>	Сиырлардың саууын ұйымдастыру және сүт өнімділігін жоғарлату тәсілдері	
<b>5</b>	Жоғарысапалық сүтті өндіру гигиенасы	
<b>6</b>	Сүтті санитарлы бақылау	
<b>7</b>	Фермерлік шаруашылықтарда сүт және ет өндіру технологиясы	
<b>8</b>	Сүтті ірі қара шаруашылығында ет өндіру технологиясы	
<b>9</b>	Етті ірі қара шаруашылығында ет өндіру технологиясы	
<b>10</b>	Сүт және ет өндірісінің технологиялық жобалау ерекшеліктері	
<b>11</b>	Сүт және ет өндіру технологиясының жобалау ерекшеліктері	
<b>12</b>	Сүтті және етті ірі қара малды өсіру әдістері және сұрыптаудың генетикалық негіздері	
<b>13</b>	Сүтті мал шаруашылығындағы асылдандыру жұмыстарын ұйымдастыру мен негізгі бағыттары	Сүтті ірі қара малдың селекциялық-генетикалық параметрлерін есептеу. Сүтті және сүтті-етті бағыттағы ірі қараларды бонитировкалау техникасы мен оны ұйымдастыру. Сүтті бағыттағы ірі қарамен жүргізілген асылдандыру жұмысының нәтижелері жөніндегі есепті құрастыру (бонитировкалау есебі).. Сүтті және сүтті-етті бағыттағы тұқымдық бұқаларды ұрпағының сапасы бойынша бағалау Етті бағыттағы ірі қараларды бағалау Сүтті және сүтті-етті бағыттағы ірі қараларды бонитировкалау техникасы
<b>14</b>	Етті мал шаруашылықтарындағы	

	сұрыптау-асылдандыру жұмыстары	мен оны ұйымдастыру.
15	Мал шаруашылығындағы ұйымдастырушы-зоотехникалық және сұрыптау шаралары. Компьютерлік бағдарлама «СЕЛЭКС»	Табындағы асылдандыру жұмысының жоспарымен танысу. Ірі қара шаруашылығындағы өндірістік және асыл тұқымдық есепті ұйымдастыру және оның принциптері. Малдың өнімділік және асыл тұқымдық сапасын бағалау..

### СӨЖ ОРЫНДАУ МАЗМҰНЫ

№	СӨЖ- дін түрі	Есептік формасы	Бақылау түрі	Сағат саны
1	Дәріс сабаққа дайындалу	Оқу жетістіктерін тіркеу журналы	Сабақтарға қатысу	7,5 (0,5 * 15)
2	Тәжірибелік сабаққа дайындалу	Жұмыс дәптері	Тәжірибелік жұмыстарды істеу және қорғау	7,5 (0,5 * 15)
3	Семестрлік тапсырмаларды орындау (Жұмыс дәптері курстық жоба жасау)	Жұмыс дәптері.курстық жұмыстың бөлімдері бойынша жазба жұмысы	Жазбаша	40
4	Бақылау шараларына дайындалу		1 МБ.2 МБ	5
Барлығы				60

### Ұсынылатын курстық жобалардың тақырыптарының тізімі

1. Тауарлық, кооперативтік, қожалық шаруашылықтардағы сүт өндіру технологиясы.
2. Фермада сүт өндіру
3. Асыл тұқымды зауыттарда сүт өндіру технологиясы
4. Жасмалдыөсіру технологиясы
5. Ірі қара малды бордақылау және жайып семірту
6. Профилактика кезіндебұзауларды өсіру технологиясы
7. Сүт өндіру кешенді жобалау негіздері
8. Сүт өндіру технологиясын жетілдіру
9. Табынды өзтөлімен өсіру және сиырлармен қашарларды қолмен ұрықтандыруға қойылатын талаптар
10. Жас малды өсіру әдісін анықтау
11. Табынның сүт өнімін талдау
12. Сүт фермасында сиырларды азықтандыру технологиялық процестерін жобалау
13. Фермада қиды шығару технологиялық процестерін жобалау
14. Сүт өндірудегі малдарды күтіп бағу зоогигиеналық жағдайларын жетілдіру
15. Сүтті алу және өндеу технологиясы
16. Сүтті тұқым сиырларының сырт пішінін зерттеу және онімі мен дене өлшемдерінің байланыстылығы

Мамандық(тардың) жұмыс оқу  
жоспарынан көшірме



Нысан  
ПМУ ҮС Н 7.18.3/32

Жұмыс жоспарынан көшірме  
Мамандық 050802 «Зоотехния»  
Ірі қара мал шаруашылығы, сүт пен ет өндіру технологиясы  
Түскен жылы- 2007

№	Оқу түрі	Бақылау түрлері						Студ. жұмыс көлемі,сағат б/ша			Курс және семестр б-ша сағат бөлу.(сағат)							
		емтих	сынақ	кп	кж.	РГР	Бак. жұм	барлығы			дәр	пр.	зер	сөж	дәр	пр.	зер	сөж
								жап	ауд	сөж								
	Күндізгі орта білім негізінде 2007	6,7		7			180	60	120	6 семестр				7 семестр				
										15	15		60	15	15		60	
3.	Сырттай орта білім негізінде	7		7			180	60	120	6 семестр				7 семестр				
										6	6			6	6		156	



**СӨЖ ОРЫНДАУ МАЗМҰНЫ**  
**Сырттай оқу**

№	СӨЖ-дің түрі	Есептік формасы	Бақылау түрі	Сағат саны
1	Дәріс сабаққа дайындалу	Оқу жетістіктерін тіркеу журналы	Сабақтарға қатысу	6
2	Тәжірибелік сабаққа дайындалу	Жұмыс дәптері	Тәжірибелік жұмыстарды істеу және қорғау	6
3	Семестрлік тапсырмаларды орындау (Жұмыс дәптері курстық жоба жасау)	Жұмыс дәптері, курстық жұмыстың бөлімдері бойынша жазба жұмысы	Жазбаша	136
4	Бақылау шараларға дайындалу	Оқу жетістіктерін тіркеу журналы		8
<b>Барлығы</b>				<b>156 сағ</b>